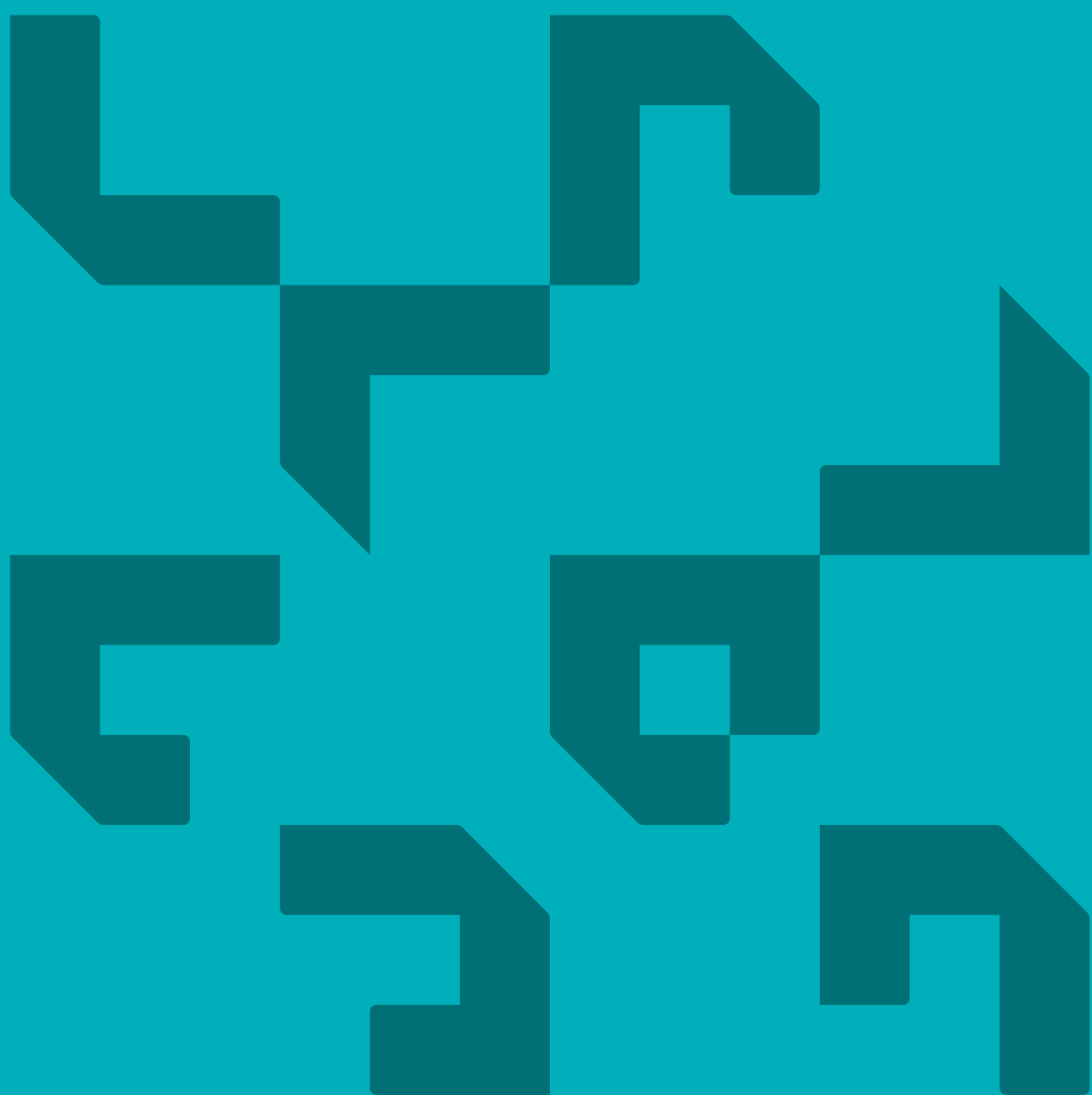
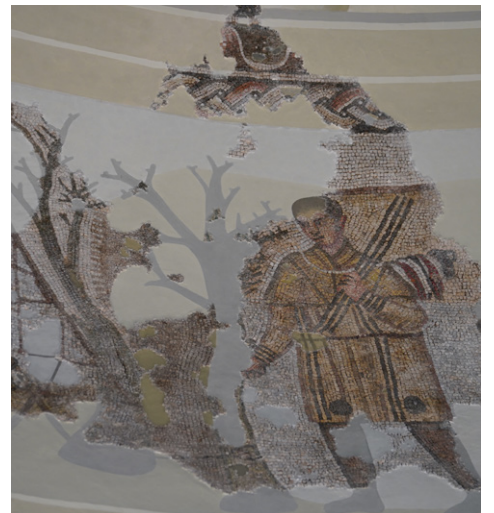

Museu Nacional Arqueològic
de Tarragona

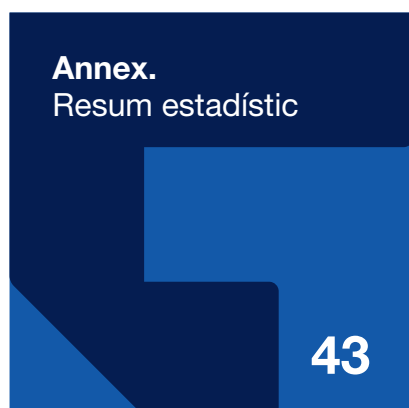
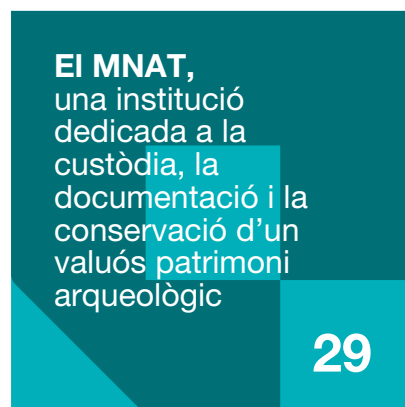
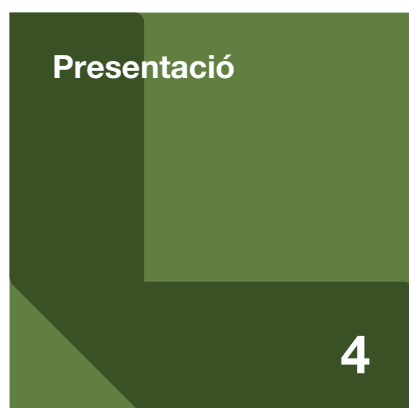
mnat

Memòria **2024**

Taula de continguts

Presentació

Mònica Borrell Giró
Directora

Teniu en aquestes pàgines la memòria d'activitats del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona corresponent a l'any 2024. Ha estat un any intens, de treball compartit i de reptes complexos.

Des del MNAT hem continuat impulsant la nostra missió com a institució de referència en l'àmbit del patrimoni romà. La rehabilitació del Museu Arqueològic de Tàrraco i la transformació de la Necròpolis de Tàrraco han avançat amb fermesa, posant les bases d'una nova manera d'explicar i viure el nostre patrimoni. Aquest progrés no hauria estat possible sense el compromís de tot l'equip i la col·laboració constant amb altres institucions.

El 2024 també ha estat l'any en què hem estrenat una nova imatge corporativa que reforça la nostra identitat, reflecteix el moment de canvi del museu i ens connecta amb una ciutadania cada vegada més diversa. Hem treballat per obrir el museu a tothom: amb noves propostes comunicatives, amb activitats educatives i familiars, amb el Festival Tardoromà de Centcelles i amb experiències digitals com la realitat virtual aplicada a la cúpula de Centcelles.

Part de l'activitat del museu no és visible, però sí estratègica per aconseguir la nostra funció de custòdia del patrimoni. Hem continuat treballant en la documentació, la conservació i la restauració de les col·leccions, en la recerca arqueològica i en la digitalització del coneixement. I ho hem fet des del rigor, però també amb sensibilitat i amb la voluntat de fer accessible i viu el nostre patrimoni.

Tot aquest treball no hagués estat possible sense el compromís de tot l'equip del museu, de les entitats col·laboradores, les escoles, les famílies, les persones que ens visiteu o que feu recerca des dels nostres fons. Sou part fonamental del que som i del que fem.

Esperem que en aquesta memòria no trobeu només un balanç d'accions, sinó també el reflex del treball d'un museu viu, compromès i obert a la societat.

El MNAT, una institució referent de la romanitat

El MNAT és el gestor d'un patrimoni excepcional que testimonia l'empremta de Roma a Hispània, tant per la seva diversitat com quantitat. Els diferents espais de presentació museogràfica del MNAT i els serveis associats són elements essencials per a la interacció directa amb la ciutadania i un instruments clau per convertir la institució en un referent indiscutible de la cultura romana en la península Ibèrica i més enllà.

EL MNAT, una institució referent de la romanitat

1

1A.

Programa d'espais patrimonials i de presentació museogràfica

Durant el 2024 s'ha continuat treballant per a l'avançament de dos projectes estratègics: el de reforma del Museu Arqueològic de Tàrraco i el de rehabilitació integral de la Necròpolis, tots dos amb finançament del Ministeri de Cultura. D'altra banda s'han realitzat millores en els diferents centres del MNAT.

Museu Arqueològic de Tàrraco

Durant l'any 2024 el projecte del Museu Arqueològic de Tàrraco s'ha centrat en tres línies d'actuació: la realització dels treballs finals de rehabilitació, la continuació dels treballs de conservació – restauració de la col·lecció i les gestions per a la producció de la museografia.

Reforma arquitectònica

El 2 de juliol de 2024 van finalitzar els treballs de rehabilitació de la façana i de reforma dels lavabos que han estat finançats pel Ministeri de Cultura i executats per l'empresa CYREPSA. Els treballs van consistir en la reparació de les cornises, segellat de fissures i neteja general de la façana i repintat de les inscripcions de les dues façanes. Així mateix s'han dut a terme obres de reforma dels lavabos.

Restauració

Aquest any 2024 han continuat els treballs de restauració entre els quals destaca el projecte de restauració d'un conjunt de material lapidí que ha estat redactat i finançat per l'Institut de Patrimoni Cultural Espanyol (IPCE) del Ministeri de Cultura. Així mateix el MNAT i el Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (CRBMC) han continuat amb els projectes de restauració de la col·lecció que es detallen a l'apartat corresponent.

Projecte museogràfic

Fruit dels acords amb el Ministeri de Cultura, enguany s'ha treballat en la preparació de la licitació de la producció de la nova exposició així com de la direcció de projecte. Aquest procediment no ha estat finalment executat.

Necròpolis de Tàrraco

El projecte de rehabilitació integral de la Necròpolis de Tàrraco, anunciat el 2022 per part del Ministeri de Cultura amb una inversió de 7 milions d'euros, ha avançat durant el 2024 amb la redacció dels projectes corresponents, els estudis previs, la tramitació de les llicències corresponents i la contractació de les primeres actuacions arquitectòniques. Així mateix s'han iniciat les obres de reparació de les cobertes del Museu de la Necròpolis.

El projecte comportarà una transformació integral de l'espai, concretament en tres grans punts:

- L'edifici del museu al centre del jaciment, tancat des dels anys noranta i que acollirà una nova exposició permanent i l'adequació del jaciment conservat al subsol;
- els jardins i accessos al recinte, que permetran, d'una banda, una major permeabilitat amb l'entorn, i de l'altra, l'ús ciutadà durant l'horari d'obertura;
- i el mòdul de serveis, que fins ara ha acollit l'exposició "El Món de la Mort", i que s'ampliarà per acollir nous espais i per permetre també ampliar la vorera de l'avinguda Ramón y Cajal.
- Així mateix hi haurà una actuació integral de conservació – restauració tant del jaciment com de les col·leccions i la integració de la coneguda com a nau Motors del conjunt de Tabacalera a la Necròpolis.

Reforma arquitectònica

Durant l'any 2024 es va redactar el projecte bàsic i executiu de la *Rehabilitació integral del Museu i Necròpolis Paleocristians de Tarragona* a càrrec de l'equip Urbana Strata, conformat per Pau Jansà i Olivé, arquitecte director; Genís Boix Oliva, Amàlia Jansà Fenollosa, Andreu Pont Aineto i Manuel Prieto Muñoz; i Eduard Polo Bosch, com a col·laborador. El mes de febrer es va fer lliurament del projecte bàsic, mentre que al mes de juliol es va fer lliurament del projecte executiu d'arquitectura.

L'1 de juliol, per la seva banda, es va iniciar l'execució de l'obra de rehabilitació de les cobertes del Museu de la Necròpolis, redactada per l'equip d'arquitectes de Soffitto i adjudicada a Rècop, i amb previsió de finalització el març de 2025.

També durant el mes de juliol es va dur a terme la intervenció arqueològica preventiva, dirigida per Frederic Cervelló, amb l'objectiu de valorar les possibles afectacions al subsol d'acord amb el projecte bàsic del projecte arquitectònic.

El mes d'octubre es va publicar l'anunci de licitació de l'execució del projecte de rehabilitació de la Necròpolis, adjudicada el mes de desembre a Vesta Rehabilitación SL, pendent de formalització del contracte.

D'altra banda, s'ha avançat també en la tramitació de la llicència d'obra amb l'Ajuntament de Tarragona, que inclou l'aprovació per part de la Comissió Territorial de Patrimoni, efectuada amb data de 3 de desembre; així com també en la signatura de l'acta de mutació demanial al Ministeri de Cultura per part de l'Ajuntament de Tarragona dels terrenys de Tabacalera annexos a la Necròpolis, signada al setembre.

Projecte museogràfic

Al llarg d'aquest any i en paral·lel a la redacció del projecte integral de rehabilitació, s'ha treballat el projecte executiu de la nova museografia, a càrrec d'Ignasi Cristià, que va ser lliurat al novembre.

Conservació – restauració

El projecte de rehabilitació de la Necròpolis inclou les actuacions necessàries de restauració en relació al jaciment, així com a les criptes dels Arcs i dels Enginyers. Durant el 2024 es va treballar en la definició de les actuacions, amb la supervisió de l'IPCE i del CRBMC.

Vil·la romana dels Munts

Al llarg de l'any 2024 s'ha donat continuïtat a les tasques necessàries a la vil·la, prestant especial atenció als projectes de futur que han de permetre una millora en la presentació i conservació del conjunt arqueològic. Així mateix, conjuntament amb el CRBMC, s'està treballant en un Pla de Conservació Preventiva que fixi necessitats, prioritats i pla d'actuacions.

Projectes d'intervenció

El 2024 es va encarregar a l'equip d'arquitectes d'Arquitectura Genis Planelles, SLP, el *Projecte Bàsic i Executiu de Reparació de l'edifici d'acollida del jaciment arqueològic dels Munts d'Altafulla*. L'objectiu del projecte és el de resoldre els problemes estructurals i de la coberta del centre d'interpretació.

Així mateix es va encarregar a l'equip d'arquitectes de Matters la redacció d'un avantprojecte d'intervenció al jaciment dels Munts.

L'objectiu del projecte és el de disposar d'unes línies marc que, integrant els aspectes de conservació –restauració i de presentació de les restes, defineixin els criteris que han de regir les futures intervencions al jaciment. Aquest és un projecte coordinat amb el CRBMC.

Treball de conservació – restauració

Durant aquest any s'ha continuat amb el treball d'avaluació de l'estat de conservació del conjunt de les restes. A banda, s'ha executat el projecte d'eliminació dels dipòsits superficials de les pintures del conjunt del criptopòrtic, redactat pels tècnics del CRBMC, amb una actuació a la cambra a càrrec d'Aleix Barberà.

Conjunt romà de Centcelles

L'any 2024, les actuacions al Conjunt romà de Centcelles s'han centrat en donar continuïtat a les millores en la presentació museogràfica, així com en l'encàrrec d'un projecte de rehabilitació de la coberta de la sala absidal.

Intervencions arquitectòniques

L'any 2024 es va encarregar a l'equip d'arquitectes d'Eixam el projecte de rehabilitació de la coberta de la sala absidal amb l'objectiu principal de revertir les filtracions d'aigua.

Projecte de millora museogràfica

El MNAT, conjuntament amb el programa Visitmuseum del Departament de Cultura de la Generalitat, han impulsat el 2024 una sèrie de millores a la visita del Conjunt romà de Centcelles que es van posar en marxa durant el mes de desembre. L'objectiu ha estat ampliar l'experiència dels visitants al monument i contribuir a una millor comprensió de les restes conservades i la seva evolució històrica.

Una de les accions realitzades ha estat la instal·lació de vuit plafons explicatius amb l'objectiu d'ajudar els visitants a interpretar el conjunt, tant durant el recorregut a l'interior del monument com a l'exterior. Aquests nous punts de suport durant la visita permeten aprofun-

dir sobre les parts del monument, les seves vicissituds històriques i les principals hipòtesis plantejades pels investigadors.

El recorregut ha incorporat també un panell mòbil a la Sala de la Cúpula per comprendre millor la iconografia del mosaic, un dels punts més extraordinaris del conjunt. Al mateix temps, els visitants poden seguir un itinerari per l'exterior del monument que permet millorar la comprensió d'espais com els banys o la façana posterior del conjunt.

L'accessibilitat és un altre dels punts que s'han millorat, amb una renovació de les maquetes tàctils del monument, que han incorporat informació en Braille i amb lletra augmentada per ajudar en la interpretació de les diferents parts de Centcelles.

En paral·lel a aquestes millores, s'ha incorporat l'audioguia i signoguia gratuïtes en el marc del programa Visitmuseum, on els visitants poden accedir a les explicacions d'un expert en el monument i de la seva acompanyant mentre recorren les diferents parts del monument.

L'audioguia està disponible en quatre idiomes (català, castellà, anglès i francès), mentre que la signoguia s'ha elaborat en Llengua de Signes Catalana.

Torre dels Escipions

Durant el darrer trimestre del 2024 s'ha executat el projecte de restauració de la Torre dels Escipions per tal de revertir l'afectació que havia tingut la caiguda d'un llamp l'any 2022. Concretament s'han recol·locat els carreus desplaçats, es va les parts afectades de les cornises i el plint i s'han segellat fissures. Així mateix, s'ha efectuat una neteja general de tots els paraments i, per tal de prevenir afectacions futures, i s'ha instal·lat un parallamps.

Els treballs han estat dirigits per l'arquitecte Manel Pérez, redactor del projecte, i executats per l'empresa Rècop.

1B.

Programa de digitalització

Implementació de l'experiència de visita amb RV al Conjunt romà de Centcelles

Durant el mes de desembre de 2024 s'ha implementat l'activitat "Enlaira't a la cúpula de Centcelles", on els visitants al Conjunt romà de Centcelles poden tenir una visió privilegiada de la cúpula de Centcelles gràcies a les ulleres de realitat virtual. Durant l'activitat, els visitants estan acompanyats de la mà d'un guia que els orienta durant el recorregut i els ajuda a interpretar les diferents escenes que poden observar.

Amb aquesta proposta, els visitants poden elevar-se virtualment fins a tocar virtualment l'extraordinari mosaic de Centcelles i observar de ben a prop detalls com les tesselles, les pintures i les diferents escenes representades.

Paral·lelament, s'ha encarregat l'elaboració d'un interactiu per a la interpretació del mosaic de la cúpula, a partir del model 3D, que és previst posar en marxa durant el 2025.

Projecte Bessons Digitals

El 2024 es va dur a terme la segona edició de les jornades Bessons Digitals, impulsades conjuntament pel MNAT, la Universitat Rovira i Virgili (URV), l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC) i el programa de digitalització del patrimoni cultural català Giravolt, de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat.

A través de diversos tallers teòrics i pràctics i una taula rodona, aquesta iniciativa va explorar les aplicacions al patrimoni cultural de la tecnologia 3D així com els reptes que la seva irrupció planteja en la gestió d'aquests recursos i el rol que han de jugar en la seva preservació i divulgació.

Les jornades estaven dirigides a l'alumnat de Grau i Postgrau de la URV, tot i que van incloure també propostes obertes al públic. Van estar protagonitzades per una sèrie de tallers en què van participar una quarantena d'alumnes i que es van desenvolupar a espais i

jaciments del MNAT per poder posar en pràctica les diferents tècniques amb les peces i monuments allà conservats.

En aquesta segona edició, Bessons Digitals va plantejar continuar l'exploració teòrica i pràctica sobre les tècniques de digitalització 3D iniciada en la primera edició celebrada el 2023, però amb un especial èmfasi sobre els reptes de la seva difusió i dinamització. Entre altres aspectes, es va analitzar el paper d'aquesta tecnologia com a eina privilegiada per a la salvaguarda i la difusió patrimonial, sense oblidar la importància de la reflexió sobre les possibilitats, límits i reptes que planteja la seva aplicació.

Les jornades es van dividir en dos blocs: per una banda, quatre tallers dirigits a l'alumnat de Grau i Postgrau de la URV, en els quals es van treballar tècniques com la utilització d'ulleres de realitat virtual, l'escàner làser, la fotogrametria i l'storytelling digital. Aquests tallers es van desenvolupar a Centcelles, el dimecres 6 de març, i a la Necròpolis de Tàrraco i a la Biblioteca del MNAT el dijous 7 de març.

També es va preveure un debat final, obert al públic, per posar en comú els reptes que suposa la divulgació d'aquests objectes digitals tant des dels museus com des d'altres institucions dedicades a la preservació, difusió i recerca al voltant del patrimoni.

EL MNAT, una institució amb compromís social i oberta a la ciutadania

La gestió del patrimoni adquireix una importància significativa quan està orientada a servir la societat, amb l'objectiu de fomentar el coneixement, enriquir la cohesió social, promoure el gaudi i crear identitat. En aquest sentit, el MNAT ha de contemplar la varietat de tipus de visites, i ha de ser inclusiu, accessible i sensible a la diversitat. A més, ha d'establir aliances, posicionar-se com a referent de la romanitat amb una visió àmplia i col·laborativa.

El MNAT, una institució amb compromís social i oberta a la ciutadania

2A.

Programa de comunicació

L'any 2024 el MNAT va marcar simbòlicament l'inici d'una nova etapa amb el canvi de la seva imatge corporativa. Aquest moment, a més de suposar el canvi del logotip oficial de la institució, va anar acompanyat d'un replantejament de diverses accions comunicatives.

Durant aquest exercici també es va començar a treballar de forma més intensa la relació amb els mitjans de comunicació, especialment a partir de tres eixos temàtics: el projecte de rehabilitació de la Necròpolis de Tàrraco, el projecte de recerca de Centcelles i el festival de reconstrucció històrica estrenat al Conjunt romà de Centcelles.

Nova imatge corporativa

El 18 de juny de 2024 es va fer efectiu el canvi d'identitat corporativa del MNAT. Es tracta d'una marca dissenyada per l'estudi amb base a Tarragona format per Gerard Joan, Eider Corral i Laura Messeguer, i que es basa en un sistema modular inspirat en l'arquitectura urbana de Tàrraco.

Aquest canvi pretén copsar millor l'ànima de la institució i té l'objectiu d'acompanyar una nova etapa en la trajectòria del MNAT, així com reforçar la vinculació entre els diferents espais que conformen el MNAT.

La nova imatge parteix del quadrat com a base modular i també com a símbol. Aquesta figura remet tant a les formes de l'arquitectura urbana de Tàrraco com al

context d'una excavació arqueològica i a les tesselles d'un mosaic. Amb aquesta triple referència, el disseny del logotip vol reforçar el paper de l'arqueologia com a eina per interpretar el passat però també per dissenyar el futur, uns valors defensats per la institució des de la seva creació a mitjan segle XIX.

Al mateix temps, el seu ús com a mòdul ha permès configurar una nova imatge clara i flexible, amb l'objectiu de comunicar de manera més efectiva el conjunt d'espais que formen el MNAT i la vinculació entre ells. En aquest sentit, amb el dissenyador Jordi Pinós s'ha desenvolupat un sistema d'aplicació d'identificadors que volen reforçar el paper de cadascun dels espais del MNAT per explicar la història de Tàrraco. Amb aquest mateix objectiu, s'ha simplificat la denominació dels diversos centres, monuments i jaciments que el conformen, adaptant-los també a les darreres investigacions realitzades.

Accions vinculades al canvi d'imatge corporativa

La data del 18 de juny va marcar el llançament de la campanya comunicativa "Connectant la romanitat", primer lema d'aquesta nova etapa del MNAT. En aquest sentit, la institució va renovar la forma en què es presenta als ciutadans amb l'edició d'un nou quadríptic dedicat als centres del MNAT i que va ser elaborat gràcies a un procés de participació interna dels treballadors realitzat a inicis del 2024 i en què es va escollir el Mosaic dels Peixos com a peça representativa de la col·lecció.

A més, el llançament de la campanya va anar acompanyada de la publicació d'un [video corporatiu](#) amb el mateix títol, en què van participar també diversos treballadors del MNAT.

El canvi va marcar també l'inici del procés de renovació de la senyalització dels diferents espais del MNAT. En aquest àmbit, a més de substituir la imatge corporativa, també s'ha optat per un nou estil comunicatiu i de disseny més clar i útil per als visitants.

Així, es van renovar totes les plaques oficials dels espais del MNAT, es van crear nous rètols identificadors del Teatre de Tàrraco i de l'edifici de Serveis Centrals, i es van produir noves senyals amb la informació d'horaris al Conjunt romà de Centcelles, la Necròpolis de Tàrraco, el Teatre de Tàrraco i la Vil·la romana dels Munts.

Paral·lelament, el 2024 es va posar també en marxa la progressiva implantació de nova fulleteria permanent per als diferents espais del MNAT, un treball que es va

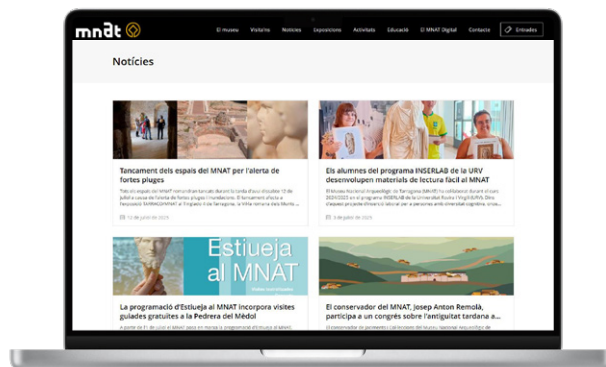
iniciar amb el nou quadríptic de visita de la Vil·la romana dels Munts. Aquesta nova fulleteria s'anirà implantant progressivament a la resta de centres en els propers anys.

Pel que fa als canals digitals, el 18 de juny es va publicar el redisseny de la pàgina web adaptat a la nova imatge corporativa, així com un canvi de la identitat visual a totes les xarxes visuals.

Web

Durant el 2024 es va treballar en diverses millores en el funcionament i aparença de la pàgina web del MNAT. Les accions executades van incloure la millora de l'adaptació de la web a diferents tipus de pantalles, la creació d'una nova secció sobre accessibilitat dels espais, la millora del cercador i dels filtres a l'apartat d'activitats, un redisseny de la secció de Notícies i diferents accions per facilitar la subscripció al butlletí per correu electrònic del MNAT.

Xarxes socials

El MNAT va continuar apostant per les xarxes socials com una de les vies preferents de comunicació amb el seu públic amb un paper encara més protagonista del vídeo. En total, durant el 2024 es van realitzar 131 publicacions amb fotografia i un total de 75 reels (vídeos breus per a xarxes socials). A l'antiga Twitter, ara rebatejada com a X, es van fer un total de 289 publicacions.

Pel que fa a les col·laboracions, es va treballar en col·laboració amb l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural en diverses publicacions, així com també col·laboracions puntuals a xarxes socials amb el Patronat Municipal de Turisme de Tarragona i el Museu d'Història de Tarragona.

El MNAT es va mantenir actiu en quatre xarxes socials:

Facebook: <https://www.facebook.com/mnattgn>

Twitter: <https://twitter.com/mnattgn>

Instagram: <https://www.instagram.com/mnattgn/>

Youtube: <https://www.youtube.com/user/museuarqueologic>

Campanyes de comunicació i promoció

Amb l'objectiu de promocionar el coneixement de la programació i la reserva d'activitats, el MNAT va impulsar durant el 2024 dues campanyes de publicitat.

La primera es va desenvolupar entre els mesos de juliol i setembre i va estar dedicada a la programació "Estiueja al MNAT". Es van realitzar diverses accions publicitàries exclusivament a xarxes socials.

La segona campanya va tenir lloc entre els mesos de setembre i octubre i va estar dedicada a la difusió de

la primera edició de “Centcelles. Festival tardoromà”. En aquest cas, la inversió en publicitat es va redistribuir entre la contractació de redaccionals a les versions digitals del Diari Més i el Diari de Tarragona, així com a una petita campanya de difusió a xarxes socials.

A través d'acords publicitaris de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural, a més, el MNAT ha aparegut en redaccionals publicats a la revista Descobrir Catalunya i al Diari Ara.

Comunicació offline

La impressió de cartells, fulletons, díptics, tríptics i quadríptics va continuar adaptant-se als nous hàbits de consum, pel que s'ha reduït de nou el nombre d'impressions i es van sumar noves activitats que limiten la seva difusió al format digital.

Cal destacar que, a partir del mes de juny, es va renovar el disseny de tots aquests elements per tal d'adaptar-los a les noves plantilles corporatives desenvolupades arran del canvi d'imatge i que busquen dotar aquest material d'una clara identitat visual, a més d'una major claredat i accessibilitat.

Elements de senyalística i informatius

A banda de les diferents accions de senyalització realitzades a partir del canvi d'imatge corporativa, durant el 2024 es van renovar dos nous elements informatius:

Per una banda, es va instal·lar un nou plafó informatiu al Teatre de Tàrraco, adaptat també a la nova imatge corporativa, i amb un nou disseny més visual i divulgatiu de cara al visitant.

A més, es van renovar, a causa del seu deteriorament, els vinils amb els horaris a l'entrada de Tinglado 4, amb l'adaptació també a la nova imatge corporativa.

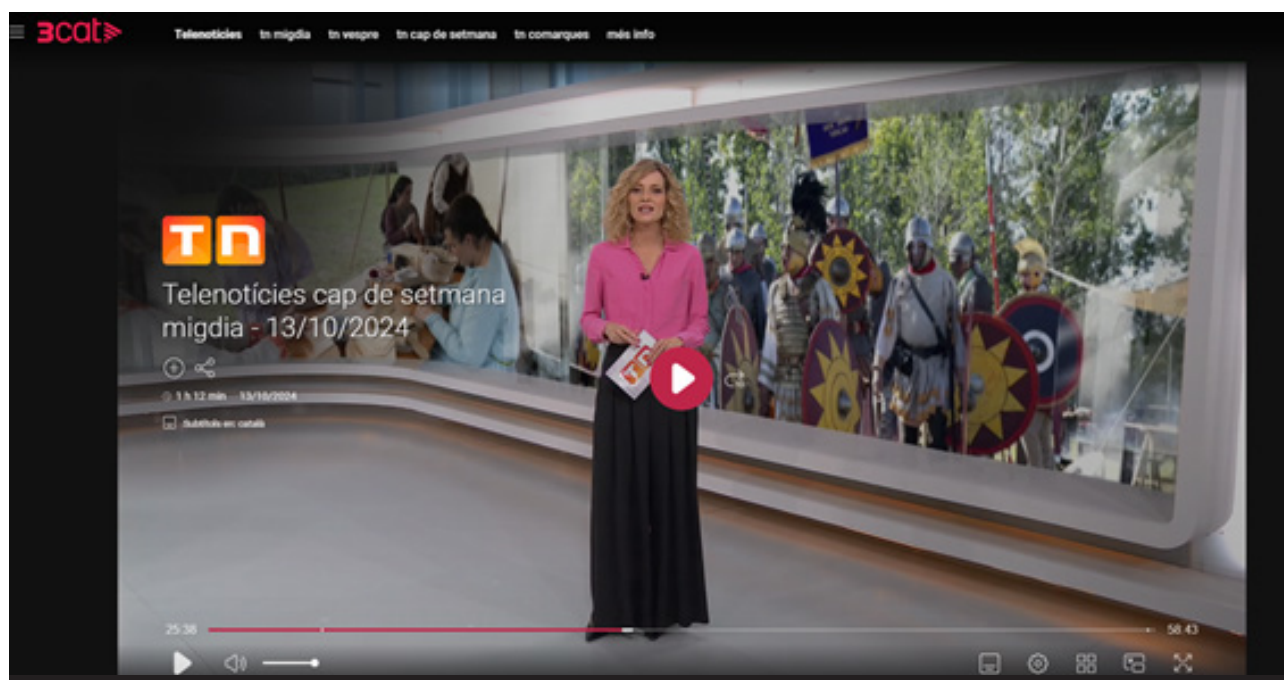
19

La Necròpolis de Tàrraco i el seu projecte de rehabilitació integral va ser un dels temes protagonistes amb diverses comunicacions que van resseguir les prospeccions arqueològiques prèvies, l'inici de la primera fase de les obres i la licitació de l'obra civil, totes elles amb un ressò molt destacable en els mitjans de comunicació.

Un altre tema que ha estat clarament protagonista en els mitjans de comunicació en relació amb el MNAT va ser la primera edició de Centcelles. Festival tardoromà, que va tenir un important ressò, amb aparicions a mitjans com el Diari de Tarragona o connexions al Telenotícies Cap de Setmana de TV3.

El projecte de recerca dedicat al Conjunt romà de Centcelles va ser també un tema que es va reforçar especialment en la comunicació cap als mitjans de comunicació, juntament amb altres dedicats a la programació habitual del MNAT.

En total, el MNAT va sumar prop de 250 aparicions en premsa durant el 2024. A més, la institució va organitzar dues rodes de premsa per a la presentació del festival del festival tardoromà Centcelles (setembre) i de la nova audioguia i millores en la visita també a Centcelles (desembre).

Col·laboracions

Des de l'àrea de Comunicació es va treballar també en accions en col·laboració amb altres ens, com és el cas de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural amb la publicació del capítol del pòdcast *Si les parets parlessin* dedicat a la Necròpolis de Tàrraco.

Amb l'Arqueoxarxa s'ha col·laborat en quatre capítols de l'*Arqueopòdcast* que s'han publicat entre finals del 2024 i inicis del 2025.

2B.

Programa d'activitats

Durant el 2024, el MNAT va continuar impulsant els seus projectes estratègics, atenent tant l'acció adreçada al públic tarragoní com el de fora, així com el públic adult i familiar, posant especial atenció a la col·laboració amb altres institucions i entitats.

Enguany, una de les fites en les accions de divulgació va ser la primera edició del Festival *Centcelles. Festival tardoromà*, el primer festival de reconstrucció històrica d'època tardoromana organitzat al Conjunt romà de Centcelles, i el primer dedicat a aquest període de la Península Ibèrica.

També es va consolidar la col·laboració amb el Festival SCAN i amb els ajuntaments de Tarragona, Constantí i Altafulla.

Durant l'any 2024, més de 4.200 persones van participar en les diferents activitats programades als espais del MNAT.

Centcelles. Festival Tardoromà

El MNAT i l'associació de reconstrucció històrica Septimani Seniores van impulsar conjuntament el 12 i 13 d'octubre el primer festival de reconstrucció històrica d'època tardoromana que es va organitzar al Conjunt romà de Centcelles. La iniciativa va comptar també amb la col·laboració de l'Ajuntament de Constantí

El festival va comptar amb la participació de set grups de reconstrucció històrica procedents de Catalunya i de diferents punts de l'Estat que van permetre veure l'època tardoromana des de diferents perspectives. A més de Septimani Seniores, hi van prendre part Medievalis (Barcelona), Hereus de la Història (Barcelona), Ab Urbe Condita (Madrid), Brunneis lumentis (Barcelona), Cohors I Celtiberorum (Cantàbria) i Gens Baetica (Màlaga).

Durant les dues jornades del festival, els grups participants van oferir cada dia un espectacle de reconstrucció històrica conjunt que va permetre els espectadors conèixer el context de l'època tardoromana, moment en què es va construir el Conjunt romà de Centcelles, així com viure en directe alguns dels principals esdeveniments que van conduir a la caiguda de l'Imperi Romà d'Occident.

També es van poder recórrer els campaments romà i el bàrbar, instal·lats al Conjunt durant els dos dies que va durar el festival. Les vistes comentades van anar a càrrec dels grups participants, i van permetre conèixer de prop les característiques de l'exèrcit en època tardoromana i diferents curiositats sobre la seva vida quotidiana.

La primera edició del festival va atreure mig miler de visitants.

Col·laboració amb el Festival Internacional de Fotografia SCAN Tarragona

El 2024 va continuar la col·laboració amb el festival SCAN Tarragona iniciada el 2023. El desembre es va publicar el segon número de la col·lecció BLOC, elaborat en aquest cas amb la participació de l'artista Irena Visa i amb el títol "Fer volar coloms".

La proposta d'Irena Visa partia d'una mirada personal sobre el concepte d'auguri i les seves arrels històriques. Visa es va inspirar en la tradició dels àugurs (les persones que predeïen el futur amb el vol dels ocells en època etrusca i romana) per explorar també el moment de canvi a diversos espais del MNAT, amb la rehabilitació de la Necròpolis de Tàrraco i el nou Museu Arqueològic de Tàrraco com a principals exemples.

En aquest segon número va col·laborar també l'estudi 131 disseny gràfic, que va assumir el disseny i maquetació de la publicació.

La publicació es va distribuir de forma gratuïta a diversos espais culturals de Tarragona. El seu objectiu era el patrimoni històric i, alhora, promoure nous formats creatius, fusionant diferents llenguatges artístics com la fotografia, la paraula i el disseny.

Tarraco Viva

El MNAT va tornar a participar a Tarraco Viva amb una vintena d'activitats incloses en la 26a edició del festival romà de Tarragona, que va tenir el Mediterrani com a protagonista.

Les propostes van incloure activitats de reconstrucció històrica, visites teatralitzades, portes obertes i itineraris als diferents espais del MNAT.

L'activitat *Nostrum Mare* va ser la principal novetat de la programació de Tarraco Viva al MNAT. Es tracta d'una proposta lúdica que va endinsar els participants en el paper del Mar Mediterrani com a nexa d'unió de l'Imperi romà i la importància del transport en vaixell per al comerç. L'activitat s'inspira en un joc de taula, dirigit tant a famílies amb infants a partir de vuit anys com adults, i en què es convida els jugadors a convertir-se en comerciants romans i a fer arribar els seus productes d'un costat a l'altre de l'Imperi.

Nostrum Mare va ser també la proposta amb què el MNAT es va sumar al cap de setmana de Tarraco Viva al Port, el 18 i 19 de maig, amb diverses activitats programades al Moll de Costa del Port de Tarragona, i també com a activitat en el marc de la Petita Nit dels Museus.

El MNAT també va estar present un any més a la Fira de Roma als Museus del Món, del 24 al 26 de maig, al Camp de Mart, dins de l'estand de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural.

Altres cicles d'activitats

La programació del 2024 inclou altres cicles habituals que es realitzen en els diferents espais de la institució, com ara:

Club de lectura Llegim el Patrimoni

Organitzat des de l'any 2005 conjuntament amb la Biblioteca Pública de Tarragona i el taller de lectura de l'ONCE a Tarragona. Durant la present edició, sota el títol *Relats de l'Antiguitat: dones empoderades*, ens vam endinsar en els mites clàssics des de la perspectiva dels personatges femenins, molt sovint silenciats en les obres grecoromanes. Tot això, a través de tres novel·les històriques i amb la conducció de la Dra. Joana Zaragoza Gras.

Entre els mesos de gener i març es van treballar les novel·les històriques, *El Bellocino de oro*, de Robert Graves, *El rey debe morir*, de Mary Renault, i *Lavinia*, d'Ursula K. Le Guin. Les lectures es van complementar amb una xerrada a càrrec de Montserrat Reig i Jesús Carrusco, aprofundint en el tema, i amb una visita comentada a la exposició TARRACO/MNAT en clau de gènere.

L'edició va tancar-se amb èxit de participació, amb més d'una trentena d'inscrits.

Nit dels Museus i Dia Internacional dels Museus

Per desè any consecutiu les institucions culturals de la ciutat de Tarragona es van unir per impulsar una nova edició de l'itinerari conjunt *Viatge a la Constel·lació Museu*, que va permetre recórrer vuit museus de la ciutat tot resseguint el lema escollit per l'ICOM per aquesta edició "Museus per l'educació i la investigació".

Com a novetat, els museus van editar conjuntament un quadríptic amb la programació de la Jornada, editat

amb el suport del Patronat Municipal de Turisme de Tarragona.

Estiueja al MNAT

La programació d'estiu va englobar una trentena d'activitats, repartides als diferents espais del MNAT. La iniciativa va combinar el patrimoni amb propostes lúdiques i didàctiques que van permetre als visitants aproximar-se a la història de Tàrraco des d'una perspectiva diferent. Com a novetat principal, va destacar la incorporació d'un cicle de monòlegs i diàlegs de recreació històrica amb la col·laboració de Thaleia, que va posar l'accent en la situació de les dones en època romana.

També van continuar les tradicionals propostes, com les visites teatralitzades *Caius i Faustina us conviden a la seva vil·la*, les visites guiades al Teatre de Tàrraco i el Cicle de Concerts a Centcelles, que enguany arribà a la VII edició.

A part d'aquests cicles, el MNAT es va implicar en diverses iniciatives, com el XXIV Aniversari de la Declaració de Patrimoni de la Humanitat i les Jornades Europees d'Arqueologia. Entre altres, destaca la presentació del llibre *El patrimoni UNESCO a Catalunya*, el 27 de novembre al Tinglado 4 a càrrec de la seva autora, Aure Farran.

Col·laboracions

El 2024 el MNAT va continuar amb diverses col·laboracions amb l'Ajuntament de Constantí, entre les quals destaca la primera edició del Premi Centcelles Patrimoni Artístic de Pintura de Constantí, convocat per l'Ajuntament de Constantí, amb la col·laboració del MNAT i amb el patrocini de Repsol. El Premi va néixer amb l'objectiu de fomentar la creació artística i difondre el patrimoni cultural. Les obres presentades havien d'estar inspirades en el Conjunt romà de Centcelles.

El 16 de novembre es va fer entrega dels guardons d'aquesta primera edició dels premis, i les quatre obres finalistes es van poder veure exposades a la Sala Absidal del Conjunt romà fins el 20 de desembre.

També es va mantenir la col·laboració amb l'Ajuntament de Constantí en la 4a edició del Premi de Composició Musical Centcelles i el VII Cicle de Concerts a Centcelles, que va tenir lloc durant el mes de juliol al monument.

Pel que fa a Tarragona, el MNAT va participar en la nova edició de Misteri als museus, una de les activitats conjuntes impulsades pels museus de la ciutat. Aquesta edició va portar el títol "La viatgera del temps" i els participants

havien d'ajudar a Yuri, la viatgera del temps, a tornar a casa. Hi van participar, a més del MNAT; Mèdol Centre d'Arts contemporànies de Tarragona, CaixaForum Tarragona, Museu d'Art Modern de Tarragona, Museu d'Història de Tarragona i el Museu del Port de Tarragona.

El MNAT també va donar suport a dues publicacions de Cicles de Patrimoni de Tarragona: *Antoni Agustí i Lluís Pons d'Icart. El Renaixement a Tarragona*, editat a cura de Diana Gorostidi i M. Elena Virgili, i *Francesc Armanyà i Ramon Foguet. La il·lustració a Tarragona*, editat a cura de Patrícia Terrado i M. Elena Virgili.

Els Cicles de Patrimoni de Tarragona, que s'impulsa des del 2017, compta amb la col·laboració també de la URV, la Biblioteca i Hemeroteca Municipals de Tarragona, l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC), la Biblioteca Pública de Tarragona, la Reial Societat Arqueològica Tarraconense, la Biblioteca del Seminari Tarraconense i el Departament de Cultura de la Generalitat.

Finalment, el MNAT també va col·laborar amb l'Associació Tarragona Dibuixa, oferint entrada gratuïta al Conjunt romà de Centcelles als seus socis el dia 10 de març.

Projecte educatiu

El projecte educatiu del MNAT és un dels pilars fonamentals de la seva programació i també de la seva filosofia com a institució. A través d'ell, s'ofereixen un seguit d'activitats i recursos que volen contribuir a la difusió d'una part de la nostra història i oferir al conjunt de la societat propostes diverses per fer més accessible el patrimoni de Tàrraco i la seva àrea d'influència.

Activitats educatives

La modalitat majoritària de les activitats educatives ofertes durant el 2024 ha estat la presencial. Durant tot l'any ha continuat l'oferta de les visites guiades, visites dinamitzades, visites teatralitzades i tallers permanents als diferents espais del MNAT: exposició Tàrraco/MNAT, Necròpolis de Tàrraco, Teatre de Tàrraco, Vil·la dels Munts i Conjunt romà de Centcelles.

Projecte "Centcelles, el nostre objectiu"

Projecte educatiu i de participació ciutadana envers el patrimoni, impulsat i coordinat pel Museu Nacional Arqueològic de Tarragona en col·laboració amb l'Ajuntament de Constantí, que compta amb el patrocini de l'empresa Repsol i la participació de tots els centres educatius de Constantí: Escola Centcelles, Escola Mossèn Ramon Bergadà, Institut de Constantí i Col·legi Turó.

Organitzat des de l'any 2012 amb l'objectiu d'apropar el patrimoni a la ciutadania de Constantí a partir del treball amb els centres educatius del municipi, la iniciativa forma part del projecte Apropa't, impulsat per la Xarxa de Museus de les comarques de Tarragona i Terres de l'Ebre.

L'edició del curs 2023/2024 va tenir com a tema central la gestió de l'aigua en època romana. D'aquesta manera, a banda d'apropar-se al Conjunt, l'alumnat va poder conèixer l'aqüeducte del Pont de les Caixes i realitzar una visita temàtica sobre l'aigua a Tàrraco, a l'exposició TARRACO/MNAT del Tinglado 4.

Una de les novetats d'aquest curs va ser la col·laboració amb Constantí Ràdio, amb l'enregistrament i publicació d'un pòdcast radiofònic de cinc capítols, amb el títol "Centcelles, objectiu aigua".

El 29 de maig es va realitzar la cloenda del projecte, amb l'exposició dels treballs en format fira, per a la qual es van crear un pòster per a cada centre en format roll-up, que servien com a base als alumnes per a poder presentar als seus companys els seus treballs:

- Escola Centcelles. Alumnes de 5è de Primària. *L'aigua: Aqüeductes romans, fem d'arquitectes romans*. Realització d'unes maquetes d'aqüeductes propers a Constantí i elaboració d'un dossier digital amb tota la informació recollida.
- Escola Mossèn Ramon Bergadà. Alumnes de 5è de Primària. *Ús i tractament de l'aigua: com s'ho feien els romans per abastir d'aigua els assentaments, poblacions, vil·les...* Realització de maquetes de diferents construccions que intervenen en la captació, trasllat i emmagatzematge de l'aigua i dossiers sobre la civilització romana i sobre l'aigua, tractament i ús responsable.
- Institució Tarragona /Turó. Alumnes de 1r d'ESO. *Acta diurna Tarraconensis*. Elaboració d'un diari digital, amb notícies, reportatges i entrevistes (fic-

tícies) de personatges, construccions i activitats relacionats en aquest àmbit, com si estiguessin a l'antiga Tàrraco.

- Institut de Constantí. Alumnes de 1r d'ESO. *Constantí: El Conjunt monumental de Centcelles i l'aigua*. Estudi de la relació entre Tàrraco, Centcelles i l'aigua i preparació d'una presentació sobre el tema.
- Escola Municipal de Música "Rafel Gibert Recasens". *Creació d'un tall d'àudio a mode de sintonia del projecte "Centcelles, el nostre objectiu"*. Composició i creació d'una cançó amb ordinador i programari específic d'edició d'àudio per a que faci de marca sonora del projecte.

Amb l'inici del curs 2024/2025 es van reprendre els contactes per iniciar la nova edició del projecte, on es va valorar l'edició del curs passat i es van començar a plantejar les línies de la nova edició.

Col·laboracions amb institucions educatives

Durant l'any 2024 el MNAT ha col·laborat amb diferents institucions educatives, entre les quals destaquen les següents:

El mes de gener es va col·laborar amb l'INS Pere Marcell amb una sessió formativa sobre "la cadira romana" dirigida a l'alumnat de grau superior de Disseny i Moblament. Els alumnes també van visitar la Necròpolis de Tàrraco, amb l'objectiu de construir una replica d'una cadira *curul*.

Durant el mes de març es va col·laborar amb el projecte ASCIT, amb l'alumnat de l'Institut Vidal i Barraquer, en el marc del festival Tàrraco Viva. Es va realitzar una sessió introductòria i l'activitat Viatja a Tàrraco a un grup de 30 alumnes.

També es va col·laborar amb l'Escola Sant Pau de Tarragona. L'exdirector del MNAT, Francesc Tarrats, i l'exconservadora de Difusió, educació i exposicions, Pilar Sada, van realitzar un taller sobre la vida dels romans a infants d'I5 a través del suport de diferents materials pedagògics cedits pel MNAT.

Finalment, el MNAT també va col·laborar amb el Passaport Edunauta, un programa que permet connectar, reconèixer i fer visibles els aprenentatges dels infants de 3 a 12 anys més enllà de l'escola a través d'un passaport que promou l'accés a tots els nens i nenes de la ciutat de Tarragona a activitats educatives obertes, independentment del seu origen social.

El MNAT va oferir entrada gratuïta als infants amb el Passaport Edunauta per a realitzar l'activitat interac-

tiva “Qui som”, al Tinglado 4 i, com a novetat de l’any 2024, es va sumar a la col·laboració l’entrada gratuïta a les activitats del cicle “Vine al Museu en família!” per als titulars del passaport.

Beques

El MNAT està inscrit al Programa Beques d’Activitats de l’ACPC, destinat als centres educatius designats com a centres de màxima complexitat.

Durant l’any 2024 el MNAT va oferir 16 beques d’activitats per a escoles, de les quals se’n van beneficiar 348 alumnes.

Vine al MNAT en família!

Durant l’any 2024 es van realitzar un total de 12 activitats, repartides entre els diferents centres del MNAT.

Les activitats es realitzen trimestralment, un dissabte de cada mes, i com a cloenda es realitza una activitat especial un diumenge a final de cada trimestre.

El fil conductor del cicle són els germans Quintus i Sabina, dos nens romans que interpel·len els infants d’avui en dia amb situacions de la seva vida quotidiana.

L’any 2024 hi van participar un total de 206 persones.

El MNAT, una institució dedicada a la custòdia, la documentació i la conservació d'un valuós patrimoni arqueològic.

La gestió i l'accés a la informació són fonamentals per a una institució patrimonial com el MNAT. El MNAT té un ferm compromís amb la conservació del patrimoni que custodia. El museu treballa de forma continuada per millorar la documentació i la custòdia del seu patrimoni, especialment en relació amb els béns mobles. Aquesta tasca s'ha intensificat a causa de la preparació dels nous espais museogràfics. S'està revisant físicament i s'està documentant la col·lecció, a més de fer-ne la neteja i la restauració quan és necessari.

El MNAT, una institució dedicada a la custòdia, la documentació i la conservació d'un valuós patrimoni arqueològic.

3A.

Programa de documentació

La tasca de l'àrea de documentació i inventari durant el 2024, a banda de continuar amb les línies de treball ordinari que li són pròpies i que fan referència al manteniment del sistema, ha estat protagonitzada per les tasques vinculades a la documentació de les peces conservades a la Necròpolis de Tàrraco. A banda, l'àrea ha continuat, en el seu dia a dia, atenent consultes d'investigadors i estudiants, donant suport a altres àrees del MNAT i realitzant gestions més específiques (documentació per a possibles cessions, documentació per a donacions, participacions en projectes propis o de xarxes territorials i temàtiques, etc.).

Control d'inventari de la Necròpolis de Tàrraco

Una de les principals tasques de l'àrea de documentació i inventari dutes a terme durant el 2024 va ser el control d'inventari i compleció de fotografies de les peces que en aquell moment hi havia en tots els espais que conformen la Necròpolis de Tàrraco: Museu Paleocristià, espai expositiu "El Món de la Mort", jardins i lapidari exterior. L'objectiu final d'aquest control era tenir identificats tots els objectes davant de possibles moviments per les obres previstes el 2025. En aquest sentit, es van revisar totes les peces amb número d'inventari. Aquelles que no en tenien o no se sabia, es van inventariar en el cas que fossin susceptibles de ser museïtzades, o, en cas contrari, es van codificar per poder-ne seguir la traçabilitat.

Igualment, juntament amb els inventaris i llistats, es van començar a preparar esquemes de situació i panoràmiques, per tal de facilitar la feina d'identificació a les empreses que finalment es van haver d'ocupar d'aquests moviments.

En paral·lel a aquestes tasques, es va continuar amb les línies de treball ordinari que formen part de les atribucions pròpies de l'àrea de documentació. Bàsicament, aquelles que fan referència al manteniment del sistema de documentació, incloent-hi la totalitat de les informacions referents al fons del MNAT, més enllà de les peces exposades, amb l'objectiu de continuar sent una eina útil per a la gestió museística, la investigació i l'accés a les dades.

A banda de la compleció de dades, introducció de noves fitxes a la base de dades (MuseumPlus), canvis d'ubicacions, revisió de continguts i control d'inventari, el dia a dia de l'àrea de documentació inclou l'atenció a les consultes a investigadors i estudiants, el suport a altres àrees (recerca, comunicació i exposicions) i gestions més específiques com poden ser la documentació per a possibles cessions de peces a altres museus, documentació per a donacions que ens puguin arribar o participacions en projectes propis o de les xarxes territorials i temàtiques.

Registre i inventari

Durant l'any 2024 es van realitzar 97 fitxes d'inventari general, se'n van revisar un total de 1.083 i digitalitzar 388. D'altra banda, es van actualitzar 561 fotografies d'inventari. Es va continuar, també, amb els treballs en 3D de la col·lecció, amb 8 noves fotogrametries penjades a sketchfab i amb l'optimització d'alguns models que ja estaven penjats.

Projecte de digitalització i inventari de les plaques de vidre del fons Joan Serra i Vilaró.

Durant el curs 2024-2025, el MNAT va poder comptar amb el suport de Gemma Fernández, becària del Departament de Cultura, a través d'una beca gestionada per l'OSIC. Gràcies a aquesta beca, es van començar a entrar a la base de dades MuseumPlus les plaques fotogràfiques realitzades per Joan Serra i Vilaró durant les campanyes d'excavació a Tarragona per documentar gràficament les memòries de les excavacions. Es tracta d'un grup de 1.082 plaques donades per Serra i Vilaró al Director del Museu Arqueològic Provincial, Pedro Manuel Berges Soriano, el 1969.

Arxiu J. Serra i Vilaró

Catalogació i programari

Dins els programes de documentació promoguts per Arqueoxarxa (amb el suport del Servei de Museus), encarats a la revisió de dades per facilitar la migració cap al futur programa de documentació, es va començar el programa de normalització terminològica, treballant els diccionaris de nom de l'objecte, datació i material/tècnica. També es va revisar el mòdul de bibliografia, per adequar-lo als requisits del nou programari.

Incorporació de peces a la nova museografia del Museu de la Necròpolis

En el context de la rehabilitació integral de la Necròpolis de Tàrraco, es va dur a terme, per part de la investigadora Conxita Ferrer, la recerca de peces que poguessin formar part de la nova museografia. En aquest sentit, es va dur a terme per una banda la revisió del fons de peces provinents de l'excavació de la Necròpolis, i per altra banda la recerca de peces exhumades en diferents excavacions de Tàrraco amb contextos funeraris.

Finalment, un cop seleccionades les peces i per tal d'elaborar el projecte museogràfic, es va proporcionar la informació necessària, a través de les fitxes de les peces (que inclou els camps bàsics: nom d'objecte, cronologia, mides, material, ubicació i bibliografia i les imatges de les peces).

Adquisicions, dipòsits i donacions

Dipòsits arqueològics

Al llarg d'aquest any s'ha dipositat al MNAT els materials procedents de la intervenció arqueològica preventiva realitzada al Mas d'en Jover a Tarragona (31/07/2023 - 18/08/2023), de la intervenció arqueològica preventiva realitzada al Recinte de Culte de Tàrraco, a Tarragona (06/07/2020 - 11/07/2020), i de la intervenció arqueològica preventiva realitzada al tram de muralla al soterrani del Museu Arqueològic de Tàrraco (28/07/2023 - 28/07/2023), tots ells dipositats per l'arqueòleg Moisès Díaz García.

També es van dipositar, per part de l'arqueòleg Frederic Cervelló Rodes (EOS), els materials procedents de la intervenció arqueològica preventiva realitzada al Fòrum Provincial, a l'Antiga Audiència de la plaça del Pallol a Tarragona (20/03/2023 - 28/07/2023).

Donacions

Donació, per part de la senyora Marta Font Olivé, de sis àmfores romanes (tipus Dressel 1C i 7-11, segles I

aC - I dC), senceres, procedents, presumiblement, d'un o més derelictes romans de la costa tarragonina (entre Torredembarra i Cambrils) i recuperades del mar pel seu pare, Lluís Font Fontcoberta, company d'expedició subaquàtica de Jaume Castelló ens els anys 60-70 del segle passat.

Préstec i exposició d'objectes

Al gener del 2024, van tornar al MNAT les tres peces cedides en préstec al Museu de Lleida per a l'exposició "Romans a Ponent. Ilerda, Ileso, Aeso", que es va realitzar al Museu de Lleida, del 14 de setembre de 2023 al 19 de gener de 2024.

Préstec per comodat

Durant el 2024 es va formalitzar el comodat iniciat el 2023 amb l'Ajuntament de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant per a la cessió gratuïta i temporal de la peça MNAT 45016, antefixa amb representació femenina amb corona floral de set pètals, procedent del Coll de Balaguer (Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant) feta amb morter de guix. La peça s'incorporarà a l'exposició del Centre de Visitants de l'Hospital del Coll de Balaguer.

MNAT 45016

3B.

Programa de conservació i restauració

Durant el 2024 es va continuar donant prioritat a les tasques de restauració de la col·lecció que formarà part de la nova exposició permanent al Museu Arqueològic.

Amb aquest propòsit, es va dur a terme la restauració de 69 objectes d'epigrafia / pedra i d'un mosaic, promogut i redactat per l'Institut del Patrimoni Cultural d'Espanya (IPCE), i es van encarregar i executar tres projectes de restauració més: un de pedra, un de vidre i un de metall, redactats amb l'ajuda i supervisió dels tècnics del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (CRBMC), a banda de dues peces més: un fragment de mosaic i una ara, que va assumir directament el CRBMC.

Conservació curativa i restauracions

Durant el 2024 es van restaurar un total 101 peces (8 peces de vidre, 6 peces de metall, 1 peça de ceràmica, 1 mosaic i 84 peces de pedra).

Projecte de conservació-restauració de 6 objectes de vidre de la col·lecció permanent del MNAT.

Les tasques de conservació-restauració es van dur a terme per part de la restauradora Marta Golobardes Subirana, al CRBMC d'acord amb la proposta de cada una de les peces presentada en el pressupost aprovat.

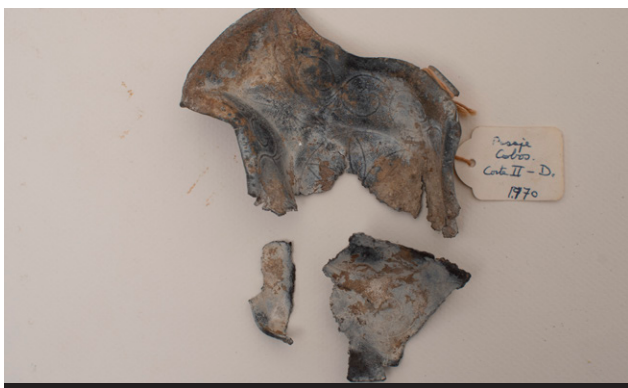

Projecte de conservació-restauració de 13 objectes de pedra de la col·lecció permanent del MNAT.

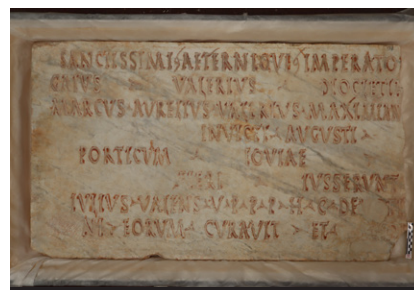
Les tasques de conservació-restauració es van dur a terme entre el magatzem del Polígon i la sala-taller del Tinglado 4, seu de l'exposició Tàrraco-MNAT, per part de l'empresa de restauració LESENA. Patrimoni Cultural, d'acord amb les fases proposades en el pressupost aprovat. Dues de les escultures que van entrar en aquest lot, MNAT 372 (Bacús) i MNAT 377 (Venus), van presentar més dificultat de la prevista i el resultat final no es va poder donar per bo, de manera que es van traslladar al CRBMC amb la idea de que les acabi un altre equip durant el 2025.

Projecte de conservació-restauració de 8 objectes de metall de la col·lecció permanent del MNAT. Les tasques de conservació-restauració es van dur a terme per part de la restauradora Cristina García Jiménez al CRBMC d'acord amb la proposta de cada una de les peces presentada en el pressupost aprovat.

Projecte de conservació-restauració d'un lot format per 69 objectes d'epigrafia / pedra i d'un mosaic de la col·lecció permanent del MNAT. Projecte adjudicat a ARTE CONSERVACIÓN Y RESTAURACIÓN, S.L. (ARTYCO), promogut per l'Institut del Patrimoni Cultural d'Espanya del Ministeri de Cultura. Sota la direcció tècnica de Ioanna Ruiz de Torres Moustaka (Conservadora-Restauradora del IPCE), les tasques de conservació-restauració es van dur a terme entre el magatzem del Polígon, Nau 2 i el CRBMC.

Sales de reserva

Es van continuar les actuacions i treballs de manteniment i millora de les instal·lacions en les diferents sales de reserva del MNAT, per garantir-ne la conservació del patrimoni que s'hi emmagatzema.

El MNAT, una institució que promou la recerca, la innovació i la transferència de coneixement

El MNAT, al llarg de la seva trajectòria, destaca com a promotor de la recerca, la innovació i la transferència de coneixement en l'àmbit arqueològic. La rellevància de les seves col·leccions i els monuments o jaciments arqueològics el converteixen en un punt d'atracció on els experts en arqueologia realitzen investigacions per aprofundir en el coneixement del passat.

El MNAT té el compromís de posar a l'abast el seu reservori arqueològic per a l'elaboració d'estudis científics i anàlisis especialitzades que aportin noves informacions o interpretacions, i treballa en col·laboració amb altres institucions i universitats per promoure les investigacions del seu fons.

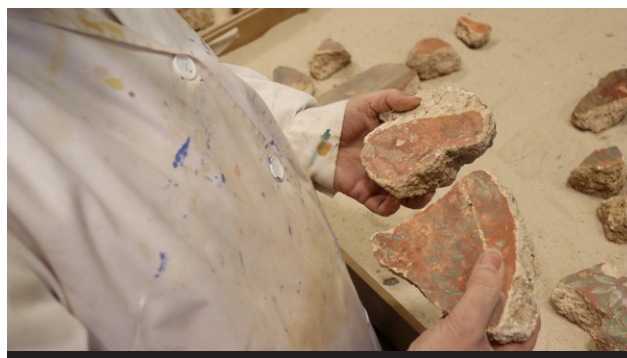
EI MNAT, una institució que promou la recerca, la innovació i la transferència de coneixement.

4A.

Programa de recerca

Investigadors

Durant l'any 2024 es van atendre peticions d'un total de 16 investigadors per treballs de diferents temàtiques relacionades amb els espais, col·lecció o materials arqueològics dipositats al MNAT.

Projecte científic “Centcelles, l'edifici tardo-romà, un enigma a resoldre (2023-2028)”

Des del 2023 el MNAT està impulsant un projecte científic per a la comprensió històrica i arqueològica del monument. En aquest projecte es detallen una sèrie d'actuacions que, en la mesura de les possibilitats, es van executant anualment. Durant el 2024 es van realitzar les següents accions:

El gener es va organitzar la primera reunió de l'equip de recerca multidisciplinari implicat en el projecte.

Durant el mes de setembre, es va produir la signatura del conveni entre el DAI-Madrid i el MNAT i l'ACPC per avançar en la recerca del monument.

També al setembre, es va executar la prospecció geofísica de l'esplanada de Centcelles a càrrec de l'IAM. La prospecció tenia com a objectiu identificar possibles traces d'estructures dins de l'esplanada que es puguin atribuir a època tardo-romana. L'àrea analitzada va ser un rectangle d'aproximadament 150 x 110 metres

(16.500 m2) amb l'objectiu de determinar quina va ser la configuració d'aquest espai indissolublement connectat amb el sector edificat i que és una de les qüestions més rellevants per a la comprensió del conjunt.

En paral·lel, també durant el mes de setembre es va realitzar la prospecció geofísica de l'entorn del pont de l'aqüeducte del Pont de les Caixes a càrrec de l'IAM. L'objectiu era identificar el traçat de la canalització romana per donar solidesa a una més que versemblant relació entre l'aqüeducte i l'edifici tardo-romà de Centcelles. Es va prospectar una àrea d'aproximadament →

170 x 90 metres (15.300 m²) a partir dels dos extrems del pont, però amb especial atenció a l'extrem meridional, on el canal romà es dirigiria cap a Centcelles.

L'octubre de 2024 es va realitzar l'aixecament 3D del pont de les Caixes i entorn a càrrec de Lluís González Martín, responsable de Planimetria tridimensional del Servei de Patrimoni Arquitectònic.

També a Centcelles es va desenvolupar el Curs de documentació arquitectònica del DAI-Madrid (05-15/09/2024). En aquesta convocatòria els 15 alumnes de 8 nacionalitats distintes van poder exercitar les seves habilitats tècniques en la representació gràfica d'alçats i plantes arquitectòniques. També es va fer una visita a la Vil·la romana dels Munts com a complement formatiu del curs.

Convenis

L'any 2024 es va produir la signatura de l'acord de col·laboració amb l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural (ICRPC-CERCA) en relació a la investigació *El impacto de la Guerra Civil en la configuración de los museos en Catalunya. Trazabilidad, localización y destino de los bienes culturales salvados (IGUEMUS)*, que té per objectiu principal conèixer els efectes del conflicte bèl·lic sobre el patrimoni català dels museus, per la qual cosa s'estudia, entre d'altres aspectes, l'actuació del Servicio de Defensa del Patrimonio Artístico Nacional (SDPAN) a Catalunya. El projecte, que es portarà a terme en el període 2022-2026, pretén restablir l'itinerari complet que van patir obres i col·leccions d'obres, i de quina manera aquestes van ser cedides en dipòsit en diversos museus catalans.

Publicacions

Durant l'any 2024, es va produir la publicació d'un article:

- Borrell Giró, Mònica: *Recerca, gestió i difusió del patrimoni. El nou projecte de recerca del MNAT a Centcelles. A Auriga. Revista de divulgació i debat del món clàssic*. Núm. 124, p. 44-48, Desembre 2024.

Consultes

Consulta a les col·leccions

Durant el 2024 es van atendre 8 consultes presencials a les col·leccions i 42 de no presencials, la majoria d'investigadors i estudiants. En el cas de les consultes presencials, es va acompanyar els investigadors als diferents magatzems del MNAT (polígon i Serveis Centrals) i es va facilitar accés als diferents centres (Tinglado 4, els Munts, Necròpolis i Centcelles) on van poder treballar amb les peces i la informació requerida

Biblioteca

La Biblioteca del MNAT, encara que tancada al públic, també va rebre algunes consultes que es van contestar de manera telemàtica. Igualment, s'hi va permetre l'accés presencial als 9 investigadors que ho van sol·licitar.

Arxiu fotogràfic

Al llarg del 2024 es van atendre 44 consultes a l'arxiu fotogràfic del MNAT. Es van sol·licitar imatges amb caràcter científic o divulgatiu per part d'investigadors, científics i divulgadors del patrimoni. D'aquestes consultes, cinc es van atendre de manera presencial. També es van atendre les sol·licituds de permís de reportatge a les diferents seus del MNAT, per part de diferents mitjans, sigui de comunicació audiovisual, revistes o televisions.

El MNAT, una institució en constant millora de la seva organització i gestió

El MNAT ha experimentat recentment una transformació significativa pel que fa a aspectes organitzatius, de planificació i de gestió administrativa, amb un ferm compromís cap a la millora contínua. La implementació de nous mètodes i tecnologies ha contribuït a optimitzar l'eficiència interna i a reforçar les operacions del museu.

El MNAT, una institució en constant millora de la seva organització i gestió

5

5A. Programa de gestió

Manteniment

Durant l'any 2024 s'ha fet un treball continu de manteniment a tots els espais gestionats pel MNAT. Entre ells, destaquem la millora de la connectivitat realitzada al Museu Arqueològic de Tàrraco, en relació al projecte de renovació del museu. En concret, l'Àrea TIC del Departament de Cultura va completar la instal·lació de l'electrònica de xarxa per dotar l'edifici de cobertura WIFI tant per a usos interns com per a donar servei a la visita pública.

A la Vil·la romana dels Munts, l'equip de manteniment ha treballat en la coordinació i supervisió dels treballs de jardineria i manteniment d'estructures, així com el seguiment dels treballs de desforestació i de control de plagues de vespes. A més, s'han executat millores de la tanca perimetral, dels accessos i de les passeres de fusta, així com la instal·lació d'una lona per protegir les pintures murals de l'edifici residencial.

D'altra banda, al Teatre de Tàrraco s'ha realitzat el recreixement de la tanca perimetral al carrer Caputxins per tal de millorar la protecció del jaciment i evitar abocaments.

L'edifici de Serveis Centrals del MNAT ha estat també objecte d'actuacions de manteniment. En concret, s'ha reformat l'espai intern de cuina, d'ús intern per als treballadors del museu. Els treballs han comportat les millores en el terra, prestatges, mobiliari i il·luminació. A més, també s'han executat millores en el sistema de seguretat.

Gestió de serveis

Durant l'any 2024 es van impulsar els tràmits per a la contractació mitjançant un procediment obert del servei d'atenció al públic a la Vil·la romana dels Munts, amb previsió d'inici del servei durant la primavera de 2025. El procediment es va publicar durant el novembre de 2024, amb previsió de resolució durant el primer trimestre de 2025.

Relacions externes

Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

Aquest any 2024 el MNAT ha continuat assumint l'oficina tècnica de la Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre. Aquesta responsabilitat ha comportat la gestió i execució del pressupost traspassat pel Servei de Museus i el treball amb la persona responsable de la coordinació tècnica per tal de garantir que el pla d'actuacions aprovat per la Xarxa es dugui a terme.

Pel que fa a la coordinació, hi va haver un relleu en la persona de referència que l'empresa Nubilum, adjudicatària de la coordinació de la Xarxa, destina al servei. El desembre de 2024 finalitza el contracte.

Durant aquest any, s'ha participat tant a les comissions tècniques com a la comissió institucional, i els tècnics del MNAT han participat activament en les comissions d'educació i el projecte Apropa't i en la comissió de Comunicació i la jornada impulsada per definir l'estratègia de comunicació de futur de la Xarxa.

Arqueoxarxa

Aquest any 2024 el MNAT ha continuat participant en la dinàmica d'Arqueoxarxa, Xarxa de museus i jaciments arqueològics de Catalunya. La institució ha participat en les reunions plenàries i en les diferents comissions convocades.

El MNAT s'ha implicat estretament en el projecte de Ruta de la Romanitat que té com a objectiu definir un pla estratègic per a l'estructura i llançament al mercat d'un producte turístic que estructuri els museus i jaciments romans de l'Arqueoxarxa.

També s'ha col·laborat activament en la nova temporada d'Arqueopòdcast i en els programes de documentació impulsats per l'Arqueoxarxa.

El patrimoni és viu. Estratègia 2030

Al llarg del 2024, la directora del MNAT, Mònica Borrell, ha format part de l'equip de treball de la Taula Estratègia 2030 que té com a objectiu desplegar el PAPCAT, el Pla

d'Arqueologia i Paleontologia de Catalunya. Enguany el treball s'ha centrat en l'auditoria del PIACAT, en sessions i formats diversos.

Borrell també ha participat en el desplegament de la línia estratègica 17 fixada en el Pla Estratègic del Patrimoni Cultural presentat el 2023: *Definir el rol i la governança de les xarxes temàtiques, les xarxes territorials i els museus de suport territorial, i implementar el Pla de museus. Actualitzar el rol, les funcions i la governança de les xarxes de museus per impulsar la seva tasca d'articulació del sistema nacional de museus.*

Comissió de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia

Mònica Borrell ha participat com a membre de la Comissió de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia, que el 2025 va estar centrada en l'avaluació i noves propostes del Pla de Recerca i del PAPCAT.

Visites i reunions institucionals

Durant l'any 2024, el MNAT ha rebut les visites institucionals de la directora general de Patrimoni Cultural, Sònia Hernández (8 de març) per conèixer l'evolució dels projectes del Museu Arqueològic de Tàrraco i de la Necròpolis de Tàrraco. El 5 de juliol es va rebre la visita de la consellera de Cultura, Natàlia Garriga, a diversos espais del MNAT, i l'11 d'octubre, després del seu nomenament, va visitar el MNAT el nou director general de Patrimoni Cultural, Joaquim Borràs.

El MNAT ha rebut també les visites de protocol d'una delegació de representants de la Divisió de Política de Conservació i Administració del Patrimoni Cultural del Govern de Corea del Sud i d'una delegació del Patrimoni Arqueològic de Chengdu. També ha visitat el MNAT les noves direccions dels museus de Lleida i de les Terres de l'Ebre.

Pel que fa a la relació amb els ajuntaments, es va organitzar una reunió tècnica amb l'Ajuntament de Tarragona per presentar les línies clau del projecte integral de rehabilitació de la Necròpolis. Mònica Borrell també va participar en la reunió de coordinació en relació al patrimoni de Tàrraco entre l'Ajuntament de Tarragona i la Generalitat.

A Constantí, es va presentar el projecte de recerca de Centcelles i de l'experiència 3D a l'alcalde, Òscar Sánchez, mentre que a Altafulla es va assistir a una reunió amb Jordi Molinera, co-alcalde, i Gemma Maymó, regidora de l'Ajuntament d'Altafulla.

Pel que fa a l'assistència d'actes, la directora va participar a la presentació del Pla Estratègic del Patrimoni Cultural 2030, al Museu d'Història de Catalunya; a la presentació de l'antefixa Hèstia, cedida pel MNAT a L'Hospitalet de l'Infant; a la inauguració de l'exposició *Mn. Joan Serra i Vilaró (1879-1969)* al Palau dels Barons de Pinós a Bagà; i a la sessió sobre Museus i Patrimoni Moble, en el marc del debat sobre la futura Llei de Patrimoni Cultural.

Finalment, Mònica Borrell i la conservadora Ester Ramon van participar a la reunió sobre el projecte Eurecat – TIRFOR, de l'Institut d'Estudis Catalans i la UAB.

Participació en comissions i jornades

Durant el 2024, la directora del MNAT va presentar el projecte de reforma del Museu Arqueològic de Tàrraco a la Junta de Museus, celebrada el 8 de maig.

Mònica Borrell ha participat també en la taula *Estructura i agents del patrimoni* dels Diàlegs preparatoris del document científic transversal de l'Institut d'Estudis Catalans, amb la ponència **Context i reptes de la gestió dels museus**, celebrada el 9 de gener de 2024.

A més, va presentar, conjuntament amb Lluís González i Laia Tubio del Departament de Cultura, la ponència *El potencial de les tecnologies 3D en l'accessibilitat del patrimoni: de la impressió 3D a la realitat virtual*, en les **Jornades Accesibilitat a les ciutats patrimoni de la Humanitat**, organitzades per l'Ajuntament de Tarragona el 31 de gener i 1 de febrer de 2024.

El 16 i 17 de novembre, Borrell va presentar la comunicació *Recerca, gestió i difusió del patrimoni. El nou projecte de recerca del MNAT a Centcelles*, al XIX Fòrum Auriga, a Barcelona.

Gestió interna

Places i plantilla

El gener de 2024 es va ocupar la plaça de Tècnic/a especialista en manteniment, categoria C1, que, dos mesos més tard, va quedar de nou vacant en no superar el treballador el període de prova.

A data 25 d'abril es va publicar la Resolució definitiva del procés d'estabilització mitjançant el sistema selectiu excepcional de concurs oposició, en relació amb les categories professionals del personal laboral de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural, convocatòria ACPC/200. Mitjançant aquest procés han obtingut plaça per adjudicació directa 3 treballadores adscrites al MNAT.

A data 12 de juliol es va publicar la convocatòria de concurs de canvi de destinació per a la provisió de llocs de treball de personal laboral fix de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural (convocatòria núm. 001), i que es va desenvolupar en dues fases.

Finalment, el 27 de desembre es va publicar la convocatòria del procés ordinari de provisió, mitjançant concurs oposició, per a la cobertura definitiva dels llocs de treball en règim de contracte laboral indefinit fix, en relació amb les categories professionals de personal laboral de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural (convocatòria núm. ACPC/300), que afecta diferents llocs de treball adscrits al MNAT.

Convenis de cooperació educativa

Es va mantenir la col·laboració amb la URV de Tarragona a l'any 2024 per acollir alumnes en pràctiques curriculars del Grau d'Història de l'Art i Arqueologia. L'estiu del 2024 es van acollir dues alumnes dins l'àrea d'educació i difusió i un tercer alumne dins l'àrea d'Imatge / fotogrametria.

En col·laboració amb la UB, va desenvolupar les seves pràctiques externes un alumne del Màster d'Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania.

L'any 2024 i dins de la convocatòria del "Pla de formació becaris OSIC" per realitzar pràctiques remunerades a l'ACPC, es va incorporar al MNAT amb data 1 d'octubre de 2024 una nova becària assignada al MNAT.

Annex.

Resum estadístic

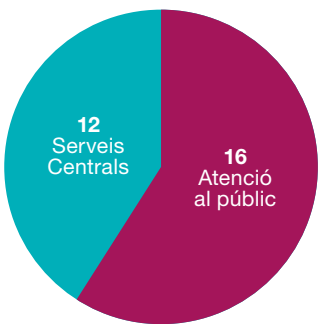
Annex.

Resum estadístic

Gestió interna

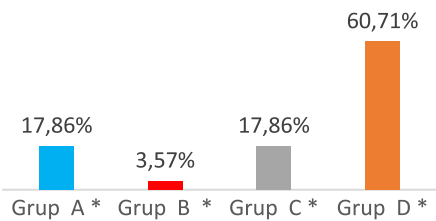
A l'any 2024 la plantilla del MNAT la formaven un total de 28 treballadors/es. Distribuïts/des de la següent manera: 12 efectius a Serveis Centrals i 16 efectius d'atenció al públic als diferents centres adscrits.

LLOCS DE TREBALL - Any 2023

Grup A	5	17,86%
Grup B	1	3,57%
Grup C	5	17,86%
Grup D	17	60,71%
Total Plantilla		28

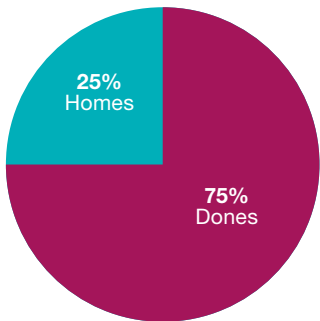
CATEGORIES

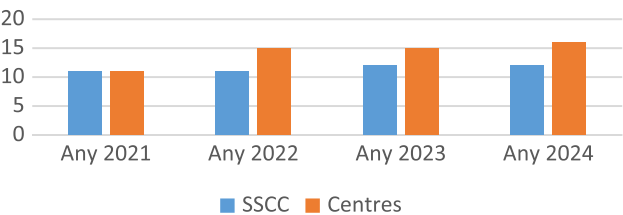
(En aquest recompte s'ha exclòs la substitució per reducció de jornada laboral d'una Guia D1).

Aquests últims anys la plantilla del MNAT s'ha vist incrementada en un 23,5%

ANY 2021	22	total treballadors
ANY 2022	26	total treballadors
ANY 2023	27	total treballadors
ANY 2024	28	total treballadors (21 dones i 7 homes)

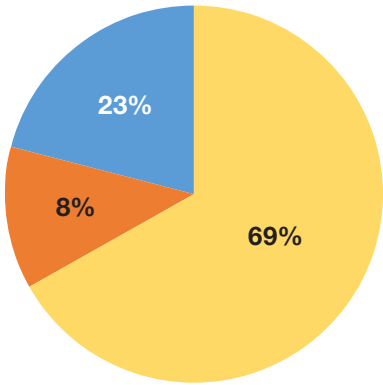
Increment de plantilla

Durant l’any 2024 el personal adscrit al MNAT ha participat/realitzat diferents cursos de formació (Tallers, masterclass, píndoles informatives, cursos etc...), amb un total de 495 hores de formació distribuïdes de la següent manera:

DURADA / HORES	TOTAL D'HORES DE FORMACIÓ	% TIPOLOGIA DE FORMACIÓ
Tallers, píndoles, etc ... < 5 hores	114 hores	23%
Cursos > 6h < 12 hores	39 hores	8%
Cursos > 12 hores	342 hores	69%

El 78,5% de la plantilla del MNAT ha realitzat formació durant l’any 2024.

Visitants

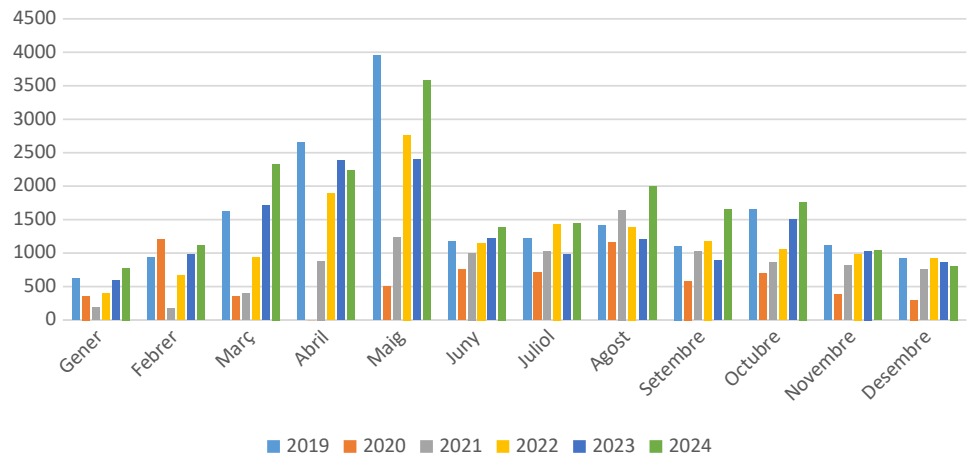
Els diferents espais del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona han rebut durant l'any 2024 un total de **51.978 visitants**.

	Museu Arqueològic-T4	Necròpolis	Els Munts	Centcelles	TOTAL
2020	7.000	3.163	6.323	2.781	19.267
2021	9.998	5.391	10.288	5.195	30.872
2022	14.772	7.386	11.191	5.674	39.023
2023	15.726	8.895	13.594	7.594	45.809
2024	20.098	8.837	14.819	8.224	51.978

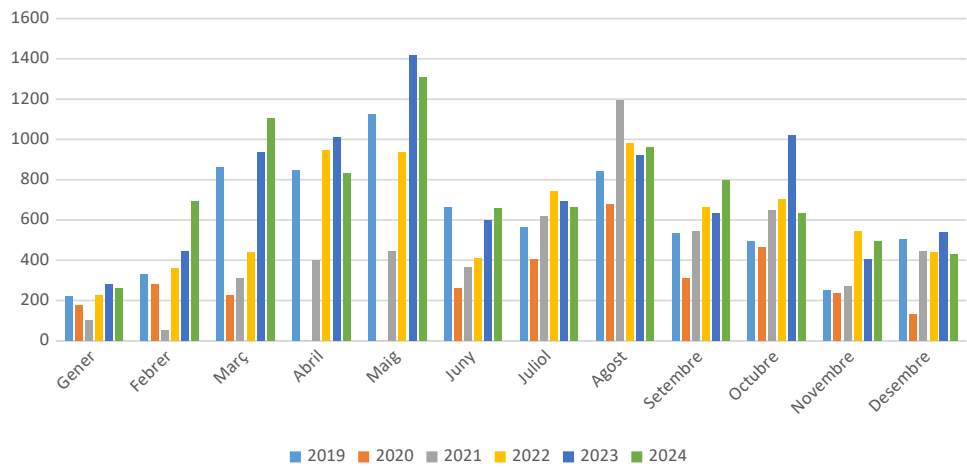
Es pot observar que continua la tendència a la recuperació del nombre de visitants dels anys anteriors. Tal i com es pot veure en el conjunt dels centres, el nombre de visitants ha anat augmentant any rere any.

S'ha recuperat la dinàmica de visita d'abans de la pandèmia en la qual s'observa un augment en l'afluència dels visitants entre els mesos de març i maig marcat per l'increment d'activitats (Tàrraco Viva, tallers escolars...) i els mesos d'estiu bàsicament pels turistes.

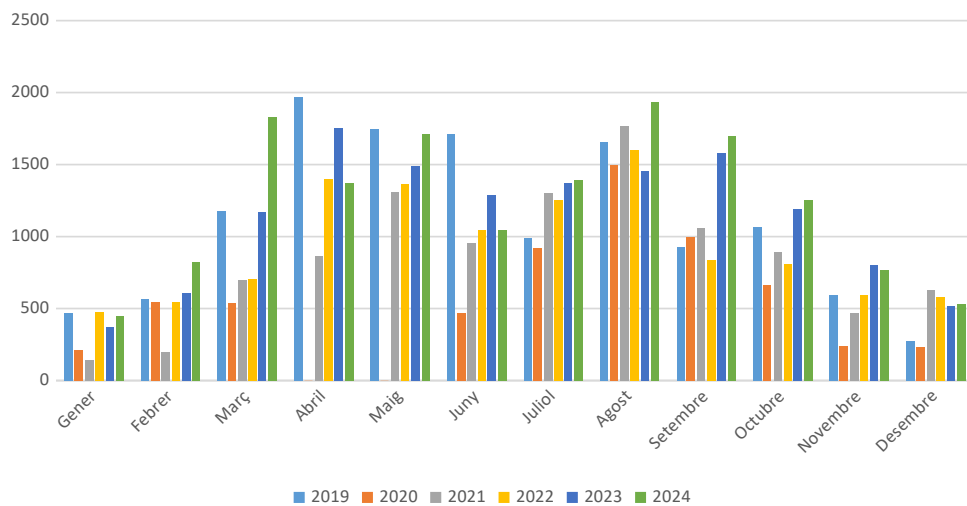
Visitants Museu Arqueològic-Tinglado 4

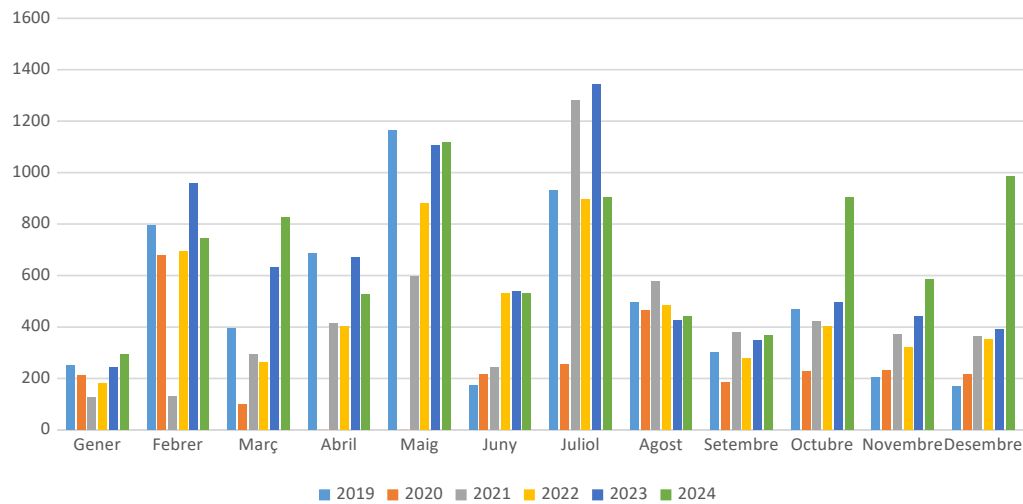
Visitants Necròpolis

Visitants els Munts

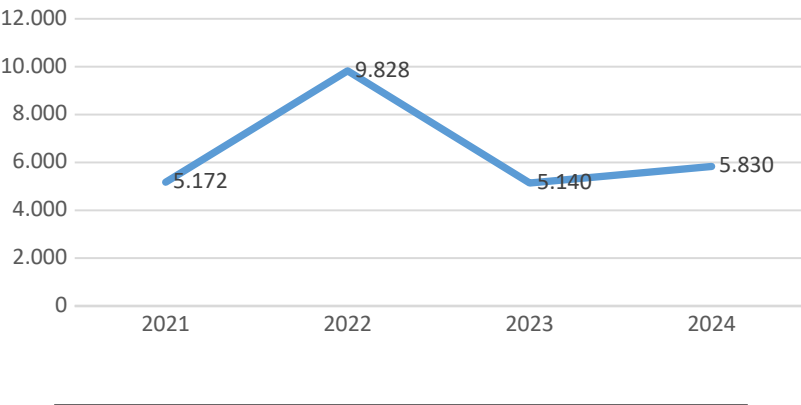

Visitants Centcelles

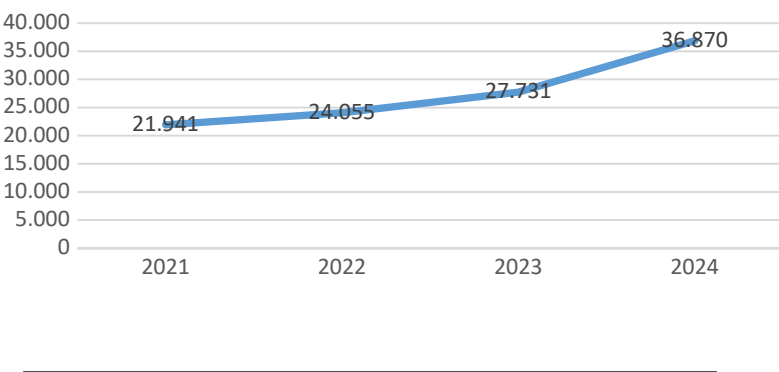

Pel que fa a les tipologies de visitants, els individuals han representat un 40% del total del públic dels centres del MNAT, tot seguit d'un 7% d'escolars i un 53% de grups.

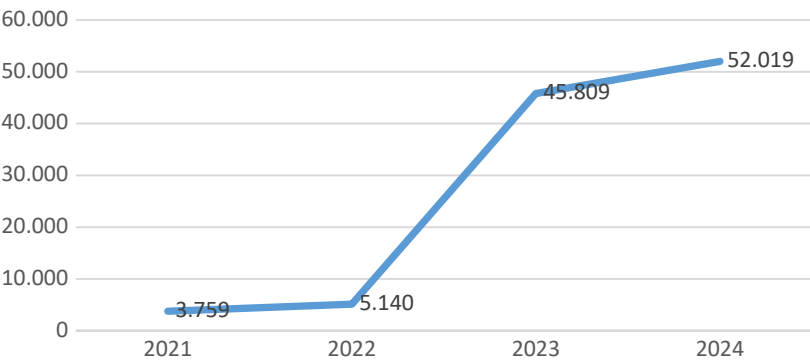
Visitants individuals

Visitants escolars

Visitants en grup

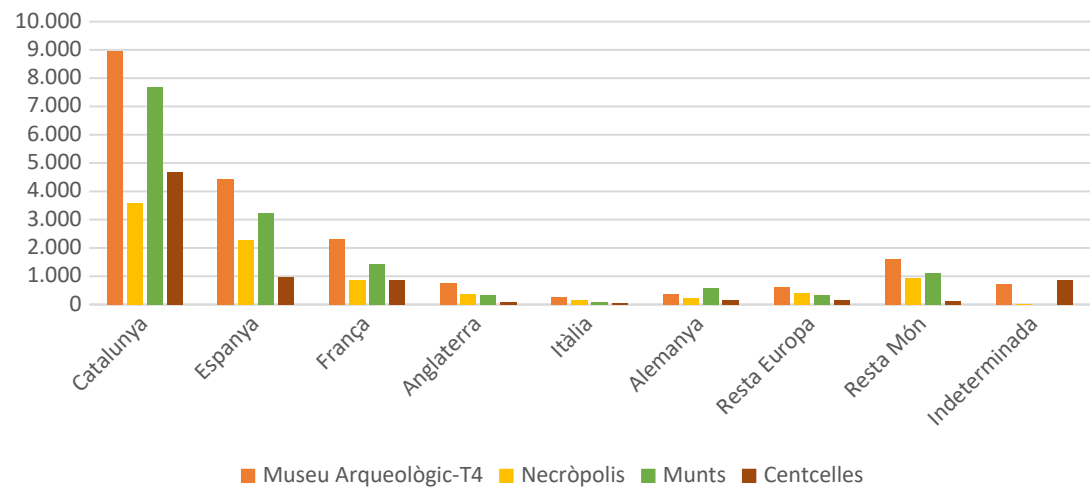

Procedències

Les procedències segueixen la mateixa tendència d'anys anteriors. Aproximadament el 56% del total del públic prové de Catalunya. França continua sent el país amb més representació.

	Museu Arqueològic-T4	Necròpolis	Munts	Centcelles
Catalunya	8.942	3.593	7.700	4.686
Espanya	4.444	2.295	3.225	985
França	2.300	875	1.444	866
Anglaterra	742	373	338	76
Itàlia	277	139	97	38
Alemanya	370	235	570	160
Resta Europa	613	392	322	163
Resta Món	1.619	920	1.123	121
Indeterminada	728	8		864

Procedències

Mètriques de la web

Les diferents accions comunicatives aplicades durant el 2024, i que han incrementat el nombre de missatges que el MNAT ha fet arribar al públic a través de canals també diversos, es tradueixen clarament en les estadístiques de la pàgina web de la institució, que creix de forma molt notable pel que fa al nombre de sessions com també en la mitjana de pàgines que els usuaris visiten en cada sessió.

*A causa d'un error en el rastreig de Google Analytics, les estadístiques del 2024 s'han elaborat a partir d'una projecció de les dades recollides entre els mesos de gener i juny de 2024.

	2022	2023	2024
Sessions de navegació a la pàgina web	80.049	87.965	131.564*
Usuaris que han entrat a la pàgina web	59.906	61.905	63.616*
Número total de pàgines visualitzades	208.525	236.548	239.226*
Mitjana de pàgines visitades per usuari	2,60	3,85	6,48*
Percentatge de rebot (usuaris que marxen sense passar de la primera pàgina)	54,6%	31,15%	35,1%*

Visitants segons país de residència

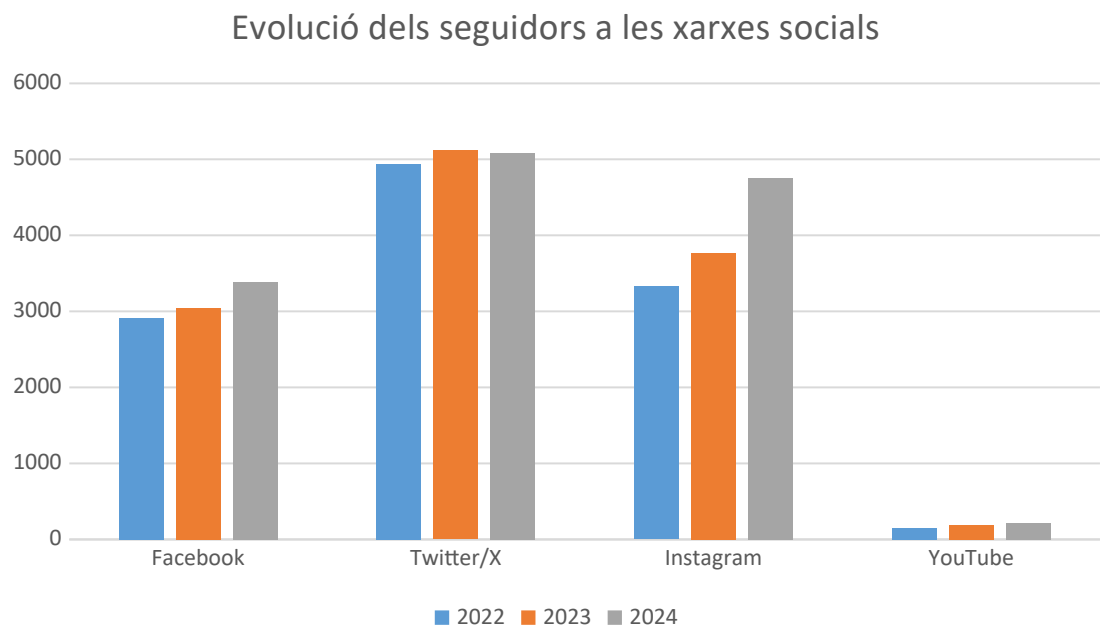
Espanya	40136	49.307	49.700*
Estats Units	1750	2.657	2.208*
França	872	1.815	1.712*
Polònia	ND	ND	1.294*
Regne Unit	320	1.079	1.272*
Alemanya	582	908	814*

Visitants segons tipus de dispositiu emprat

Mòbil	55,6%	57,5%	52,8%*
Ordinador de sobretaula	42,2%	40,6%	46,2%*
Tauleta	2,2%	1,9%	1,8%*

Seguidors a xarxes socials

El 2025 s’ha fet encara més patent el canvi de tendència en l’evolució dels seguidors a les xarxes socials del MNAT, amb un augment encara més marcat d’Instagram. Twitter (ara X) s’ha vist molt afectat pels canvis d’algoritme i pèrdues d’usuaris, pel que és l’única xarxa on es perden seguidors, mentre que Instagram es troba a prop de situar-se com a xarxa principal en aquest sentit. Facebook manté el seu ritme de creixement dels darrers anys, de la mateixa manera que YouTube, on l’activitat és més limitada.

Museu Nacional Arqueològic
de Tarragona

mnat

**Generalitat
de Catalunya**

Av. Ramón i Cajal, 82
43005 Tarragona

(+34) 977 25 15 15

mnat@gencat.cat
www.mnat.cat